

Lapin hyvinvointialueen konserniohje

Sisällys

1.	Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite	3
3.	Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen	4
4.	Konserniohjeen sitovuus	4
5.	Lapin hyvinvointialueen toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako	4
6.	Konsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus	5
7.	Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen.....	6
8.	Lapin hyvinvointialueen luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
9.	Tytäryhteisön velvollisuus hankkia Lapin hyvinvointialueen kanta asiaan ennen päätöksentekoa	7
10.	Konsernin sisäiset palvelut.....	8
11.	Lapin hyvinvointialueen tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen.....	10
12.	Lapin hyvinvointialueen tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa	10
13.	Tiedottaminen	13
14.	Konsernin tarkastus	14
15.	Konserniohjetta täydentävistä ohjeista poikkeaminen.....	14
16.	Voimaantulo	15

1. Lapin hyvinvointialueen omistajapoliittiset periaatteet

Hyvinvointialuekonsernin omistajaohjauksesta on säädetty hyvinvointialuelain 48 §:ssä. Sen mukaan omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla hyvinvointialue omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön tai muun yhteisön hallintoon ja toimintaan.

Omistajaohjaus voi liittyä perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestysmääräyksiin, palvelujen tuottamista koskeviin ja muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen hyvinvointialuetta eri yhteisöissä edustaville henkilöille, muuhun hyvinvointialueen määräysvallan käyttöön sekä muihin vastaaviin seikkoihin.

Lapin hyvinvointialueen omistajapoliittiset periaatteet ovat seuraavat:

1. Lapin hyvinvointialue voi omistaa yhtiöitä tai muita yhteisöjä, joita se tarvitsee suoraan tai välillisesti palvelujen järjestämiseen. Omistaminen voi kohdistua palvelutuotantoon tai niihin liittyviin tukipalveluihin. Omistaessaan yhteisöjä yhdessä muiden omistajien kanssa hyvinvointialue käy muiden omistajien kanssa vuoropuhelua säännöllisesti sekä omistajan että tilaajan ominaisuudessa.

2. Yhtiöiden tai muiden yhteisöjen omistamisen tulee olla tarpeellista Lapin hyvinvointialueen strategian toteuttamisen kannalta ja tukea valittuja päämääriä. Tämän lisäksi omistamisen tulee olla kokonaistaloudellisesti kannattavaa. Omistamisen tulee tukea korkealaatuisten palvelujen järjestämistä tai tuottamista kustannustehokkaasti. Omistamisen tarkoituksenmukaisuus on arvioitava nykyhetken ja tulevaisuuden toimintaympäristöön perustuen.

3. Omistamista kehitetään aktiivisesti ja pitkäjänteisesti ottaen huomioon hyvinvointialueen strategia ja konsernin kokonaisuus. Hyvinvointialue tarkastelee omistuksiaan vaikuttavuuden, tuloksellisuuden, riskienhallinnan ja toiminnan kehittämisen näkökulmista.

4. Lapin hyvinvointialue asettaa tytäryhtiöille/-yhteisöille ja soveltuvin osin osakkuusyhteisöille tavoitteita palvelujen järjestämisen ja/tai palvelutuotannon toteuttamiseksi. Tavoiteasetanta tehdään tarvittavin osin yhdessä palvelutuotannon kanssa. Konsernijohto käy konserniyhteisöjen kanssa säännöllistä vuoropuhelua sekä omistajan että tilaajan ominaisuudessa.

2. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Konserniohjeella ohjataan konserniin kuuluvia yhteisöjä. Konserniohje koskee Lapin hyvinvointialueen tytäryhteisöjä ja näiden tytäryhteisöjä. Hyvinvointialueen osakkuusyhteisöissä edustajien tulee pyrkiä siihen, että hyvinvointialueen konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Konserniohjeen antaminen perustuu hyvinvointialueesta annetun lain 22 §:ään, jonka mukaan aluevaltuusto päättää muun ohella omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Konserniohjeen vähimmäissisältö on määritelty hyvinvointialuelain 49 §:ssä.

Konserniin kuuluvat tytäryhteisöt, joihin Lapin hyvinvointialueella on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta. Hyvinvointialueen osakkuus-

yhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §: ien tarkoittamaa omistusyhteisyrittäjä ja osakkuusyrittäjä.

Hyvinvointialueen konserniin kuuluvat seuraavat hyvinvointialueen määräysvallassa olevat konserniyhteisöt (tilanne 26.9.2023):

- Rovaniemen Keskuspesula Oy

3. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Lapin hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyy konserniohjeen olemaan voimassa toistaiseksi.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään hyvinvointialueen tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa tai vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

4. Konserniohjeen sitovuus

Konsernissa hyväksytyä konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta hyvinvointialue ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on syytä ilmoittaa ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konsernijohtolle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen tai hyvinvointialueen konsernijohtoon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

5. Lapin hyvinvointialueen toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako

Lapin hyvinvointialueen aluevaltuusto

Hyvinvointialueen aluevaltuusto päättää hyvinvointialuelain 22 §:n perusteella omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta.

Konsernijohto

Hallintosäännön 31 §:n mukaan hyvinvointialueen konsernijohtoon kuuluvat aluehallitus, hyvinvointialuejohtaja sekä hyvinvointialuejohtajan nimeämät taloudesta, hallinnosta ja lakiasioista vastaavat viranhaltijat.

Hallintosäännön 32 §:n mukaan aluehallitus

- 1) vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittamisestä ja valmistelusta aluevaltuustolle;
- 2) vastaa konsernirakenteen strategisesta kehittämisestä;
- 3) vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan;
- 4) määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon;
- 5) antaa aluevaltuustolle vähintään vuosittain raportin tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä;
- 6) arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta hyvinvointialuekonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta sekä teettää tarvittaessa näitä koskevan ulkopuolisen arvioinnin;
- 7) ohjaa ja valvoo omistajana konserniyhteisöjä siten, että nämä toimivat hyvinvointialuekonsernin kokonaisedun, aluevaltuuston hyväksymien omistajaohjauksen periaatteiden ja aluevaltuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden mukaisesti;
- 8) arvioi aluevaltuuston yhtiöille ja säätiöille asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista;
- 9) valmistele tytäryhtiöiden ja säätiöiden toiminnan ja talouden tavoitteet;
- 10) seuraa ja arvioi tytäryhtiöiden hallitustyöskentelyn sekä liikelaitosten johtokuntien edellyttämää asiantuntemusta, toimialatuntemusta, kokemusta ja riippumattomuutta;
- 11) päättää osakassopimuksista;
- 12) antaa hyvinvointialueen ennakkokannan konserniohjeen edellyttämässä asioissa;
- 13) vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista;
- 14) nimeää hyvinvointialueen ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin sekä
- 15) nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Hyvinvointialuejohtajan tehtävänä on aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhteisöjen hallintoon ja toimintaan.

6. Konsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Aluevaltuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu hyvinvointialueen strategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on konsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua aluevaltuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisöjen hallitukset vastaavat asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Hyvinvointialueen talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon konsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitus-

ten tulee toimittaa hyvinvointialueelle sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohton tarkemmin määrittelemällä tavalla.

7. Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Konsernivalvonta ja raportointi

Tytäryhteisön on annettava aluehallitukselle konsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaan varten hyvinvointialueelle vähintään puolivuositain raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoitava viipymättä konsernijohdolle. Raportointi tapahtuu konsernijohton määräämällä tavalla ja määrääminä ajankohtina ja se toteutetaan konserniraportoinnin lisäksi myös yhtiökohtaisesti.

Tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Konserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaan yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, hyvinvointialuelain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa hyvinvointialueelle tiedot konsernitalinpäätöksen laatimista varten. Lapin hyvinvointialueen taloushallinto antaa tarkemmat ohjeet konsernitalinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

Tytäryhteisöt voivat myöntää takauksia ja antaa muita vakuuksia enemmistönä omistamiensa yhtiöiden luottojen ja muiden sitoumusten täyttämisen vakuudeksi. Tytäryhteisöt eivät saa antaa taloudellista tai muuta tukea poliittiseen toimintaan.

Hyvinvointialueen konserniyhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen on pyydettyäessä annettava konsernijohdolle konsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot sekä, ellei laista muuta johdu, muut niiltä pyydytetyt tiedot ja selvitykset.

Konsernijohto valvoo konserniohjeiden noudattamista.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan järjestäminen on osa konsernin johtamista. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan hyvinvointialueen ja konsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joiden avulla pyritään varmistamaan, että toiminta on taloudellista, tuloksellista ja lainmukaista ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnalla tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä.

Tytäryhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat vastaavat tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta. Konsernijohdon velvollisuutena on ohjata tytäryhteisöjä sekä valvoa niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä.

Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta järjestetään noudattaen yhtenäisiä sisäisen valvonnan toimintaperiaatteita ja yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa hyvinvointialueen kanssa. Tytäryhteisöjen tulee valmiussuunnitelmin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös erityistilanteissa ja poikkeusoloissa.

Osana tytäryhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä yhteisön hallituksen ja toimitusjohtajan tulee huolehtia siitä, että yhteisön tai kolmannen tahon liike- ja ammattisalaisuuksia tai muuta salassa pidettävää tietoa käsittelevät ovat tietoisia salassapitovelvoitteesta.

8. Tytäryhteisön velvollisuus hankkia Lapin hyvinvointialueen kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Tytäryhteisön hallituksen on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa hyvinvointialueen kirjallinen kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen
- asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat hyvinvointialuestrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- määrävässä markkina-asemassa tai monopoliasemassa olevien tuotteiden hinnoittelun muuttaminen
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa hyvinvointialueeseen
- hallituksen yhtiökokoukselle tekemästä voitonjakoehdotuksesta
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä ja sen muutokset
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset
- pääomarakenteen merkittävä muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- yrityskaupat ja toimintaan nähden merkittävät kiinteistökaupat osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti ole annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaali-oikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen

- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen olennainen muuttaminen
- sellaisten johdannaisinstrumenttien käyttö, joita ei konsernilla aiemmin ole ollut käytössä
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa. Tytäryhteisön toimitusjohtajan velvollisuutena on informoida hallituksen puheenjohtajaa velvollisuudesta hakea ennakkokäsitys.

Konsernijohto voi erikseen antaa täydentäviä määräyksiä toimenpiteiden saattamisesta jo asian valmisteluvaiheessa konsernijohtoon hyväksyttäväksi.

Tytäryhteisön tulee informoida omistajaohjauksesta vastaavaa viranhaltijaa saamistaan yhteydenotoista tai tarjouksista koskien yritysjärjestelyitä tai liiketoiminnan kauppaa.

9. Konsernin sisäiset palvelut

Yleistä

Lähtökohta on, että tytäryhteisöt hyödyntävät soveltuvin osin konsernin sisäisesti tuotettuja tukipalveluja. Konsernin sisäiset palvelut tuotetaan keskitetysti tarkoituksenmukaisessa laajuudessa hankinta- ja volyymietujen sekä ammatti- ja erityisosaamisen turvaamiseksi. Olemassa olevia palvelurakenteita muutetaan konsernin sisäisten palvelujen käytön niin edellyttäessä siten, että toimintaedellytykset palvelun tuottamisessa turvataan.

Lainananto konserniyhteisölle

Hyvinvointialue voi antaa takauksen tai muun vakuuden tytäryhtiöille edellyttäen hyvinvointialuelain § 134 mukaisesti, mikäli päätökseen ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä, ja että hyvinvointialueen edut on turvattu riittävän kattavilla vakuuksilla tai vastavakuuksilla.

Hyvinvointialue voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu hyvinvointialuekonserniin, se on hyvinvointialueiden yhteisessä määräysvallassa, yhden tai useamman hyvinvointialueen ja valtion yhteisessä määräysvallassa taikka yhden tai useamman hyvinvointialue-

een ja yhden tai useamman kunnan yhteisessä määräysvallassa.

Hyvinvointialuekonsernin tytäryhteisöjen tulee neuvotella hyvinvointialueen konsernijohtoon kanssa yhteistoiminnasta lainanotossa ja vakuuttamisessa.

Rahoitus- ja sijoitustoiminta (ml. konsernitilijärjestelmä)

Tytäryhteisöjen rahoitus järjestetään soveltuvin osin keskitetysti siten, että päästään koko konsernin osalta optimaalisiin rahoitusehtoihin.

Sijoitustoiminta järjestetään soveltuvin osin yhteisesti Lapin hyvinvointialueen taloushallinnon kautta tai sen antamien ohjeiden mukaisesti.

Maksuliikenteen hoito

Tytäryhteisöt hyödyntävät soveltuvin osin konsernin sisäisesti keskitetysti tuotettuja maksuliikennepalveluita.

Talous- ja tietohallinto

Tytäryhteisöt hyödyntävät soveltuvin osin konsernin sisäisesti keskitetysti tuotettuja talous- ja tietohallinnon palveluita.

Tytäryhteisöt noudattavat taloushallinnon määräyksiä ja ohjeita, ellei lainsäädännöstä muuta johdu.

Hankinnat

Hankintoja tehdessään tytäryhteisöt noudattavat julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuja säännöksiä ja omia hankintaohjeitaan sekä muuta voimassa olevaa ohjeistusta. Hyvinvointialueella on hankintaohje, jota noudatetaan pakottavan lainsäädännön ohella myös tytäryhtiöissä soveltuvin osin. Hankinnoissa käytetään hyväksi yhteishankintojen kilpailuttamismahdollisuuksia (hankintapalvelut). Tytäryhteisöjen tulee hankintoja tehdessään pyytää tarjoukset myös konsernin muilta yhteisöiltä, silloin kun niiltä on kyseinen palvelu tai tuote saatavissa. Konsernin sisäisissä hankinnoissa tulee huomioida julkisia hankintoja koskevien säännösten asettamat ehdot ja rajoitukset.

Vakuuttaminen

Konsernin vakuutukset otetaan mahdollisuuksien mukaan keskitetysti siten, että päästään konsernin kokonaisedun kannalta parhaisiin vakuuttamisen ratkaisuihin.

Henkilöstöhallinto

Johtaminen on avointa ja yhteistyöhön kannustavaa. Johtamisen tulee tukea henkilöstön osallistumista, luovuutta ja itsenäistä työtettä.

Tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan Lapin hyvinvointialueen henkilöstöpolitiikan periaatteita ja toimintatapoja.

Henkilöstöhankinnassa tulee ottaa huomioon konsernin sisäiset henkilöstön siirtotarpeet.

10. Lapin hyvinvointialueen tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Yleistä

Hallintosäännön 32 §:n mukaan aluehallitus vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista, nimeää hyvinvointialueen ehdokkaat tytäryhteisöjen hallitukseen. Hallintosäännön 45 §:n mukaan viranomaisen voi siirtää sille hallintosäännössä määrättyä toimivaltaa edelleen alaiselleen viranomaiselle. Se, jolle toimivaltaa on edelleen siirretty, ei voi enää siirtää toimivaltaa edelleen.

Hallitusjäsen ehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Lisäksi hallitusten jäsenten tulee täyttää osakeyhtiölain ja hyvinvointialuelain edellyttämät vaatimukset.

Tytäryhteisöjen hallitukseen nimetään hyvinvointialuekonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on hyvinvointialuekonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua.

Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Hyvinvointialuekonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten valinnasta vastaavat kyseisten yhteisöjen yhtiökokoukset siten kuin näiden yhtiöjärjestyksissä tai niitä vastaavissa säännöissä on määrätty. Myös hallitusten jäsenten lukumäärä määräytyy yhtiöjärjestyksen tai niitä vastaavien sääntöjen perusteella. Mahdollisissa osakassopimuksissa voidaan sopia osakkaiden oikeudesta nimetä jäseniä hallitukseen.

Hyvinvointialue ei lähtökohtaisesti suoraan nimeä jäseniä tytäryhteisöjen hallitukseen. Emoyhteisön roolina valinnassa on käyttää tytäryhteisön yhtiökokouksessa emokonsernille kuuluvaa omistukseen määräysvaltaansa. Hyvinvointialue emoyhteisönä tekee yhtiökokouksille tai vastaaville kokouksille ehdotukset tytäryhteisöjen hallituksen jäseniksi omalta osaltaan.

Tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten tulee olla henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopivia hallitustyöskentelyyn ja heillä tulee olla sellaiset tiedot, taidot ja ymmärrys, jotta he pystyvät menestyksekkäästi hoitamaan luottamustehtäväänsä konserniyhteisön hallituksen jäsenenä.

Lisäksi jäseniksi valittavalla tulee olla riittävästi aikaa luottamustehtävän asianmukaiseen ja huolelliseen hoitamiseen. Kaikessa toiminnassaan hallituksen jäsenenä toimiessaan on noudatettava lainmukaisuuden vaatimuksia.

Yhtiöiden hallitusten kokoonpanoissa on otettava huomioon yhteisöjen toimialojen edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Hallitusten jäsenten tulee lisäksi ymmärtää hyvinvointialueomistajan periaatteet, yhtiökohtaiset strategiset tavoitteet sekä sitoutua niiden noudattamiseen.

11. Lapin hyvinvointialueen tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Hyvällä hallinto- ja johtamistavalla tarkoitetaan toiminnan ja talouden ohjauksen tilivelvollisuus- ja vastuujärjestelmää, joka edistää hallinnon ja palvelutuotannon luotettavuutta ja tehokkuutta. Järjestelmän perustana ovat lainsäädäntö, hallintosääntö, hyvinvointialueen arvot, eettiset toimintatavat, asiakkaiden ja asukkaiden tarpeet sekä toiminnan tuloksellisuus. Keskeistä hyvän hallinto- ja johtamistavan toteuttamisessa ovat sellaiset linjaukset ja menettelyt, joilla ohjataan konsernin toimintoja siten, että saadaan kohtuullinen varmuus tavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan lainmukaisuudesta, eettisyydestä ja vastuullisuudesta.

Hyvää hallintoa koskevat perussäännökset asettavat toiminnalle laadulliset vähimmäisvaatimukset. Tällaisia perusteita ovat

- hallinnon oikeusperiaatteet,
- palveluperiaate,
- neuvontavelvollisuus,
- hyvän kielenkäytön vaatimus sekä
- viranomaisten yhteistyövelvoite.

Kaikessa toiminnassa on noudatettava lakeja, asetuksia, muita oikeusnormeja ja vakiintuneita oikeusperiaatteita. Hallinnon oikeusperiaatteet ohjaavat päätösharkintaa ja muuta asian käsittelyä. Näitä harkintavaltaa rajoittavia periaatteita ovat;

- yhdenvertaisuusperiaate (tasapuolinen kohtelu),
- tarkoitussidonnaisuuden periaate,
- objektiviteettiperiaate,
- suhteellisuusperiaate ja
- luottamuksensuojaperiaate.

Tytäryhteisöt omistaa julkisyhteisö, jonka tehtävää yhteisöt toteuttavat. Tytäryhteisöt toimivat hyvinvointialueen nimissä. Tytäryhteisöjen tulee toiminnassaan noudattaa hallintolain 2 luvusta ilmeneviä hyvän hallinnon perusteita.

Tytäryhteisöjen toiminta tulee järjestää hyvän hallintotavan mukaisesti. Niiden tulee toimia avoimesti, läpinäkyvästi ja vastuuntuntoisesti siten, että yhteisö organisoidaan ja sen toimintaa suunnitellaan, johdetaan ja harjoitetaan noudattaen ammatillisia, liiketalouden ja lainsäädännön vaatimuksia sekä kestävän kehityksen periaatteita ja että yhteisö hoitaa varojaan huolellisesti, tuottavasti ja taloudellisesti.

Konsernijohdon läsnäolo- ja puheoikeus tytäryhteisöjen hallituksissa

Hyvinvointialuejohtajalla tai määräämällään konsernijohtoon kuuluvalla viranhaltijalla on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa tytäryhteisöjen hallitusten kokouksissa.

Aluehallituksen käsitellessä omistajaohjaukseen liittyviä asioita, on ao. yhtiön tai yhteisön omistajaohjauksesta vastaavalla viranhaltijalla kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus.

Kokous- ja vuosipalkkiokäytäntö

Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja jäsenten kokous- ja vuosipalkkioiden euromäärän päättää tytäryhteisön yhtiökokous.

Päätöksessä tulee huomioida tytäryhteisön toiminnan laajuus suhteessa hyvinvointialueen toiminnan laajuuteen. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan vuosipalkkion suuruus voi olla enintään aluehallituksen jäsenen vuosipalkkion suuruinen. Kokouspalkkioissa tytäryhteisö noudattaa Lapin hyvinvointialueen hallintosäännössä määriteltyä kokouspalkkiokäytäntöä.

Tytäryhteisöissä, joissa on pelkästään viranhaltijahallitus, ei makseta vuosipalkkiota.

Mikäli sama henkilö on sekä aluehallituksen että tytäryhteisön hallituksen jäsen, maksetaan vuosipalkkio ainoastaan aluehallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan tai jäsenen tehtävästä.

Aiempaa palkkiosääntöä noudatetaan siihen saakka, kunnes yhtiökokous on valinnut vaalien jälkeisen uuden hallituksen.

Etuuksien vastaanottamista koskeva ohjeistus

Tytäryhteisöt noudatetaan soveltuvin osin etuuksien vastaanottamisessa seuraavaa ohjetta, Kuntaliiton yleiskirje 17/2017 Ohje vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista.

Matkustamista koskevat ohjeet

Tytäryhteisöissä noudatetaan soveltuvin osin Lapin hyvinvointialueen matkustamista koskevia ohjeita.

Esteellisyys konsernissa

Esteellisyyden osalta noudatetaan sekä hyvinvointialuelain että osakeyhtiölain asianomaisia säännöksiä.

Luottamushenkilö tai viranhaltija on esteellinen käsittelemään tytäryhteisöjen asioita hyvinvointialueen hallinnossa, mikäli hän tai hänen läheisensä toimii samanaikaisesti näiden yhteisöjen hallinnossa.

Valmiussuunnittelu ja varautuminen

Hyvinvointialueen on valmiussuunnitelmin ja normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muihin toimenpitein huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa. Osana hyvinvointialuekonsernia konserniyhtiöiden tulee huomioida tämä velvoite toiminnassaan.

Tytäryhteisöjen toiminnassa kriittisen infrastruktuurin (mm. sähkö, lämpö, vesi ja ICT) keskeiset toiminnot yhtiöissä tulee olla ensisijaisesti tytäryhteisön taikka hyvinvointialuekonsernin hallinnassa tai muutoin vastuiden häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin liittyvästä varautumisesta ja toiminnan jatkuvuuden hallinnasta täytyy olla selkeästi kirjattuna. Hankkiessaan palveluita ulkopuoliselta palveluntuottajalta tytäryhteisöjen tulee sisällyttää tarpeellisiin osin palvelusopimukseen sopimusehdot häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin liittyvästä varautumisesta ja toiminnan jatkuvuuden hallinnasta.

Konserniyhtiöiden tulee huolehtia sellaisten dokumenttien salassapidosta, joiden julkinen saatavuus voisi vaarantaa konserniyhtiöiden, ja sitä kautta hyvinvointialueen toiminnan normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa

Asiakirjojen ja tiedonhallinta sekä tietosuoja

Tytäryhteisön asiakirjojen ja asiakirjallisten tietojen hallinnassa noudatetaan samoja periaatteita kuin hyvinvointialueella. Tytäryhteisön tulee hallita asiakirjoja ja asiakirjallisia tietoja voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Tytäryhteisön toiminnan lakatessa sen säilytettävänä olleet asiakirjat ja asiakirjalliset tiedot otetaan arkistoitavaksi hyvinvointialueen arkistoon.

Konsernijohto asettaa tietosuojalle ja tietoturvallisuudelle tavoitteet ja vaatimukset konsernitasolla. Kunkin konserniin kuuluvan yhteisön johto vastaa niiden tietosuoja ja -turvaperiaatteiden toteuttamisesta ja noudattamisesta oman organisaationsa osalta.

Potilasasiakirjojen osalta johtajaylilääkärin tehtävänä on antaa ohjeet potilasasiakirjoista ja niiden käsittelystä paitsi hyvinvointialueella niin myös konserniyhteisöissä, mikäli potilasasiakirjoja on tarpeen käsitellä jossakin hyvinvointialuekonserniin kuuluvassa yhteisössä.

12. Tiedottaminen

Yleistä

Hyvinvointialuelain 34 §:n mukaisesti hyvinvointialueen on tiedotettava hyvinvointialueen toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Hyvinvointialueen toiminta käsittää hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan sekä hyvinvointialueen osallistumisen yhteistoimintaan tai muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Yhteisön on annettava tiedotusta varten hyvinvointialueen tiedotuksesta vastaavan viranhaltijan ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Yhteisön on myös oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan. Yhteisön on informoitava hyvinvointialuetta ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Tytäryhteisöjen tiedottamisen tulee olla avointa ja aktiivista. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaavat yhteisön hallitukset sekä aluehallitus ja hyvinvointialuejohtaja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida yleiset tiedotusperiaatteet, viestintäohje sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

13. Konsernin tarkastus

Tilintarkastus

Aluevaltuusto valitsee tarkastuslautakunnan esityksestä hyvinvointialuelain 126 §:n mukaisesti enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön. Kaikkiin tytäryhteisöihin tulee valita tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat myös toiminnan-tarkastajan valitsemisen. Asia tulee huomioida yhtiöjärjestyksessä.

Hyvinvointialueen tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan hyvinvointialueen tilintarkastusyhteisö, ellei tästä poikkeamiseen ole tytäryhteisöjen suureen lukumäärään tai muuhun tarkastuksen järjestämiseen perustuvaa syytä.

Hyvinvointialuekonsernin tarkastus ja valvonta

Konsernijohto voi määrittellä tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaan, analysointia ja raportointia varten tunnuslukuja ja mittareita, joilla tytäryhteisöjen toiminnan kannattavuutta, vaikuttavuutta ja talouden tilaa hyvinvointialuekonsernissa voidaan arvioida.

Tarkastuslautakunta huolehtii hyvinvointialuekonsernin hallinnon ja talouden tarkastamisen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunnan tehtäviin ja toimivaltuuksiin kuuluu koko hyvinvointialuekonsernin toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi.

Tytäryhteisöt ovat velvollisia antamaan tarkastuslautakunnalle, hyvinvointialueen sisäiselle tarkastajalle ja hyvinvointialueen tilintarkastajalle tarpeelliset tiedot ja avustamaan niiden saamisessa.

Aluehallitus antaa yhtiökokouksessa tai vastaavissa elimissä hyvinvointialuetta edustaville henkilöille tilintarkastajan valintaa koskevaa asiaa käsiteltäessä noudatettavat ohjeet.

Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi. Hyvinvointialueen sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja.

14. Konserniohjetta täydentävistä ohjeista poikkeaminen

Hyvinvointialuejohtaja voi yksittäisessä tapauksessa antaa tytäryhteisölle luvan poiketa tätä konserniohjetta täydentävistä ohjeista, mikäli yhteisöllä on toimintansa luonteen vuoksi siihen perusteltu syy.

15. Voimaantulo

Tämä konserniohje tulee voimaan 1.1.2024.